

Warszawa 12 09 2022

Prof. dr hab. Agnieszka Cieślińska - Kawecka
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

Recenzja rozprawy doktorskiej
mgr Oksany Budnej - Kaczor pt: „Oswajanie codzienności”
sporządzona w związku z przewodem doktorskim
wszczętym przez Radę Dyscypliny Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki
Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Promotor: Dr hab. Marek Zajko, prof.UMK

Ogólne informacje / Ocena dorobku artystycznego i dydaktycznego

Oksana Budna - Kaczor ukończyła studia na Wydziale Sztuk Pięknych, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu na kierunku Grafika, w latach 2012-2017. Od drugiego roku studiów wybrała jako specjalizację Grafikę Warsztatową w Pracowni Wklęsłodruku, prowadzoną przez prof. Bogumiłę Pręgowską i dr hab. Marka Zajko. Dyplom artystyczny, pod kierunkiem dr hab. Marka Zajko prof. UMK, obroniła w czerwcu 2017 roku z wyróżnieniem. W tym samym roku rozpoczęła studia doktoranckie na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Od 2018 roku zajmuje stanowisko asystentki w Pracowni Wklęsłodruku WSzP UMK w Toruniu prowadzonej przez dr hab. Marka Zajko.

Pani Oksana Budna - Kaczor w latach 2017-2022 brała udział w ponad dwudziestu wystawach za granicą a także licznych wystawach międzynarodowych w Polsce oraz wystawach ogólnopolskich. W swoim dorobku artystycznym posiada także 3 wystawy indywidualne: 2021 „Grafiki Oksany Budnej”, Przestrzeń Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego UAM w Kaliszu, Kalisz; 2020 „Black is our happy colour”, Przestrzeń wystawiennicza PERS, Fundacja Studio M6, Toruń; 2019 „Kierunek Dublin”, Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny w Dublinie, Irlandia.

Doktorantka brała udział w wystawach oraz projektach międzynarodowych typu biennale, triennale, między innymi:

W 2018 roku: Międzynarodowe Biennale Grafiki Yerevan, Armenia; II Międzynarodowe Biennale Grafiki, Łódź; 10 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Piła; The 3rd International Biennial of Miniprint, Argentyna; First International Mini Print Triennial «Intaglio», Kijów; 9. Międzynarodowe Triennale Grafiki: Kolor w Grafice, Toruń.

W 2019 roku: XVII Międzynarodowy Konkurs Małej Formy Graficznej i Ekslibrisu, Ostrów Wielkopolski; X Biennale Internazionale Di Incisione, Cremona, Włochy; XI Biennale Grafiki Studenckiej, Poznań.

W latach 2020 - 21: 17. Międzynarodowe Triennale Małe Formy Grafiki, Łódź; International Triennial of Ex-libris and Small Format Print Graphics, Ekaterinburg, Rosja; The Fourth International Printmaking Biennial, Cacak, Serbia; 11 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Częstochowa; The Fourth International Printmaking Triennial of Ulus, online exhibition, Belgrade, Serbia; The 3rd International Print Biennale Yerevan, Kultur Dialog, Armenia; 10 International Triennial of Graphic Art Bitola, Macedonia; International mini print Triennial "Intaglio", "White World" Kyiv,, Ukraina; 11. Międzynarodowe Biennale Miniatury, Tarnów.

Podczas studiów doktoranckich (2017-21) otrzymała za swoją twórczość liczne nagrody, wyróżnienia i stypendia, między innymi:

I nagroda Prezydenta Miasta Gdańska podczas 49 Pomorskiej Grafiki Roku 2019, GTPS, Gdańsk; Indywidualne wyróżnienie Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika W Toruniu;

I nagroda, Stypendium im. Tadeusza Kulisiewicza, Fundacja Stypendia i Nagrody im.

Tadeusza Kulisiewicza; Indywidualne wyróżnienie Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika

w Toruniu; Wyróżnienie, International Print Award Carmen Arozena 2019, Hiszpania;

Nagroda Dziekana i Prodziekana Wydziału Grafiki i Komunikacji Wizualnej UAP podczas

Biennale Grafiki Studenckiej w Poznaniu; III miejsce (ex aequo) Grand Prix Grafika Roku,

Kraków; Wyróżnienie honorowe w ramach 46 Pomorskiej Grafiki Roku, Gdańsk; Wyróżnienie

w ramach X Olsztyńskiego Biennale. W latach 2017 -2020 otrzymywała stypendia rektora dla

najlepszych doktorantów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz stypendia

projakościowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Pani Oksana jako organizator wydarzeń akademickich sprawdziła się przeprowadzając

z sukcesem prezentację Pracowni Wklęsłodruku, podczas „Dni Otwartych” w Katedrze Grafiki

WSzP UMK, realizując spotkania i warsztaty w ramach Toruńskiego Festiwalu Nauki

i Sztuki czy przygotowując wernisaże i wystawy w Galerii Katedry Grafiki.

Wielokrotnie brała udział w procesie rekrutacji i egzaminów wstępnych czy protokołowaniu obron prac magisterskich. Od 2019 powoływana co roku na członka komisji stypendialnej przyznającej Stypendium Rektora.

Od 2018 roku samodzielnie prowadzi zajęcia ze studentami w Pracowni Podstaw Grafiki Warsztatowej oraz Pracowni Technik Graficznych dla studentów III roku kierunku Konserwacja i Restauracja Papieru i Skóry. Jednocześnie współprowadzi zajęcia z Grafiki dla studentów III i II roku kierunku Grafika, specjalność: Projektowanie Graficzne oraz zajęcia z Grafiki Warsztatowej dla studentów II-V roku. Tak liczne zajęcia dydaktyczne i funkcje organizacyjne na uczelni, świadczą o bardzo dobrym przygotowaniu naukowo – pedagogicznym doktorantki.

Ocena pracy doktorskiej

Grafiki Pani Oksany Budnej - Kaczor miałam okazję oglądać po raz pierwszy w 2019 roku podczas wyboru laureatów konkursu Stypendia i Nagrody Fundacji im. Tadeusza Kulisiewicza. Nagrodzone wówczas prace pani Oksany wyróżniały się wycuciem barwy i ekspresją mocnej formy, prezentując siłą osobowość artystyczną laureatki stypendium. Obecnie artystka podejmuje bardzo osobisty i trudny temat choroby bliskiej osoby, eksponując równie interesujący zestaw grafik, wzbogaconych o nowe techniki i doświadczenie artystyczne.

Dysertacja „Oswajanie rzeczywistości” została podzielona na trzy części. W pierwszej z nich doktorantka opisała zakres tematyczny pracy. Skupiła się na źródłach inspiracji w literaturze i sztuce, interpretując zjawisko socjologiczne jakim jest choroba. Przytoczyła działania artystów podejmujących w swojej twórczości doświadczenie choroby, takich jak Joanna Rajkowska, Olga Szapocznikow czy Katarzyna Kozyra. Temat doktoratu „Oswajanie rzeczywistości” niezależnie od wagi kryjącego się pod tym tytułem osobistego dramatu, jest opisywaniem otaczającego świata z perspektywy empatycznego i uważnego obserwatora. Jest to również próba interpretacji zjawiska socjologicznego - doświadczanie choroby z perspektywy chorego i osób współuczestniczących. Tworzone portrety czy sytuacje, w których pojawiają się członkowie rodziny - bohaterowie rozgrywającego się dramatu, tworzą siatkę drobnych zdarzeń, uchwyconych w formie obrazów. W ten sposób autorka cyklu tworzy nić międzyludzkich relacji. Opowiada o swoim ojcu, o rodzinie, o sobie samej. Niewątpliwie kreacja w tym wydaniu oprócz opisowej ma także terapeutyczne znaczenie.

Opowiedzenie swojego problemu uwalnia strach i porządkuje rzeczywistość. Zapewne to kolejny etap koncepcji, w którym autorka nadaje emocjom kształt, dokumentuje to czego nie da się udokumentować. A jednak Pani Oksana decyduje się na tę drogę osvajania codzienności, zmagania się z cierpieniem, poprzez tworzenie zatrzymanych w kadrze obrazów. Cytując autorkę: „Paradoksalnie coś, o czym chciałoby się zapomnieć....., stało się inspiracją do stworzenia osobistej wypowiedzi artystycznej. Cykl „Oswajanie codzienności” stał się dla mnie formą terapii, która po latach pozwoliła mi usystematyzować przeżycia i związane z nimi emocje i mam nadzieję, zamknąć definitywnie ten etap w życiu.”*1

Bardzo ciekawe doświadczenia i badania warsztatowe zostały przedstawione w drugiej części doktoratu. Autorka szczegółowo opisuje w niej poszukiwania nowych rozwiązań technologicznych, dla uzyskania odpowiednich dla siebie środków formalnych. Obrana metoda tworzenia obrazu Pani Oksany, opiera się przede wszystkim na klasycznych technikach wklęsłodrukowych. W kompozycjach łączy z powodzeniem druk płaski – sitodruk z technikami wklęsłodrukowymi. Idąc dalej w swoich poszukiwaniach, wykorzystuje autorsko modyfikowane techniki karborundowe. Tworzy kompozycje graficzne zaczynając od precyzyjnego projektu. „Jednak dopiero warsztatowa realizacja w tradycyjnych technikach graficznych pozwala (jej) na uzyskanie w poszczególnych pracach odpowiedniego charakteru i siły przekazu.”*2 Artystka w swoich pracach wykorzystuje archiwalną fotografię.

Figury/portrety przetworzone i wyabstrahowane z dotychczasowego kontekstu, otrzymują nowe życie. „Odpowiednie przygotowanie cytatu fotograficznego, jest dość istotne w kontekście opracowania matrycy.” *3 Figuratywny sposób rejestrowania otaczającej rzeczywistości w pracach Doktorantki wpływa znacząco na narracyjny odbiór jej dzieł. Duży format i użycie techniki transferu wraz z sitodrukiem tworzą jednorodny język wypowiedzi. Mocno zarysowane płaszczyzny, plamy koloru i czerni są jej charakterystycznym elementem. Motyw człowieka od zawsze pojawiał się w twórczości Pani Oksany, a ekspresyjny charakter dzieła skupia się przede wszystkim na rysunkowych strukturach czy transformacjach fotograficznych, portretowanych przez nią osób. Całość jest wyjątkowym zapisem emocji i zdarzeń.

Bardzo istotnym elementem w twórczości Pani Oksany są badania i eksperymenty warsztatowe. Szeroko opisane w pracy techniki intaglio i sitodruku zostały poszerzone w toku studiów o autorską metodę karborundu. Analiza techniki i własne eksperymenty materiałowe pozwoliły włączyć ją z powodzeniem do warsztatu autorki. W tym kontekście

znaczące jest stwierdzenie Pani Oksany: „W moich działaniach artystycznych warsztat graficzny odgrywa bardzo istotną rolę. Łączenie różnych technik graficznych, czy eksperymenty z nowymi materiałami i technologiami są dla mnie prawdziwym obszarem badawczym w kreowaniu własnego języka obrazowania.”*4

W trzeciej części rozprawy pracy doktorskiej, został przedstawiony opis realizacji 12 wielkoformatowych grafik. Obrazy oparte na fotografiach z archiwum domowego, odpowiednio przetworzone w programie graficznym, uległy licznym transformacjom w warunkach warsztatu graficznego. W grafikach Pani Oksany pojawiają się elementy rysunku oraz typografii. Autorka świadomie wykorzystuje intensywność akcentów kolorystycznych, tworząc swoje unikatowe kompozycje. Cały zestaw cyklu grafik stanowi zamkniętą formę osobistej wypowiedzi artystycznej. Podjęty przez nią temat doświadczenia choroby jak i sposób realizacji oceniam bardzo wysoko.

Konkluzja

Rozprawa doktorska porusza zagadnienia związane z tematem doktoratu. Wyjaśnia koncepcję pracy, naświetla tło działania artystycznego. Prezentuje inspiracje, opisując wybranych artystów i dzieła, mające wpływ na charakter twórczych poszukiwań autorki. Praca doktorska „Oswajanie rzeczywistości” stanowi oryginalne dzieło, (spełnia wymogi art. 187 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dn. 20.07.2018 r.- *Rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej.*) Biorąc pod uwagę dorobek artystyczny kandydatki, wysoki poziom pracy doktorskiej oraz jej wyjątkowy artystyczny i badawczy potencjał, wnioskuję o nadanie Pani mgr Oksanie Budnej - Kaczor stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacji dzieł sztuki.

Prof. dr hab. Agnieszka Cieślińska- Kawecka



1/ Oksana Budna- Kaczor, Rozprawa Doktorska „Oswajanie codzienności”, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu 2022, s.30

2,3/ Oksana Budna- Kaczor, Rozprawa Doktorska „Oswajanie codzienności”, U M K w Toruniu 2022, s.9

4/ Oksana Budna- Kaczor, Rozprawa Doktorska „Oswajanie codzienności”, U M K w Toruniu 2022, s.21